

Mia Laiho kok ym.

Kirjallinen kysymys S2-opetuksen kriteereistä ja joustavasta siirtymisestä yleisopetukseen

Eduskunnan puhemiehelle

Perusopetuksessa maahanmuuttotasaustaisten oppilaiden kielenoppimisen erilaiset tarpeet huomioidaan tarjoamalla mahdollisuutta opiskella suomea toisena kielenä. Opetuksen päämääränä on, että oppilas saavuttaa sellaiset kielen perustaidot, että hän pystyy toimimaan ja opiskelemaan ympäröivässä kieliyhteisössä tasavertaisena muiden kanssa. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2) on yksi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääristä. Kyseinen oppimäärä eroaa äidinkielen, toisen kotimaisen kielen sekä vieraan kielen opetuksesta monin tavoin. S2-opetus ei ole suomen kielen tuki- tai erityisopetusta, vaan sillä on omat tavoitteensa, sisältönsä ja arviointikriteerinsä, joita opetuksessa tulee noudattaa. (Opetushallitus.)

Hallitusohjelmaan on kirjattu seuraavalla tavalla: "Hallitus mahdollistaa kieltenopetuksen ja -opiskelun varhaistamisen, laajentamisen ja monipuolistamisen. Varmistetaan, että kieltenopetukseen on varattu riittävästi tuntiresursseja. Hallitus arvioi etäopetuksen hyödyntämisen mahdollisuuksia nykyistä laajemmin perusopetuksessa tarkkarajaisesti säädettyä esimerkiksi valinnaisten kielten opetuksessa. Hallitus arvioi S2-opetuksen (suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus) toimivuutta. Vieraskielisten lasten määrän kasvu on huomioitava osana perusopetuksen kehittämistä. Lisäksi mahdollistetaan valmistavan opetuksen jatkuminen kahteen vuoteen tilanteissa, joissa se arvioidaan tarpeelliseksi riittävien kielellisten valmiuksien varmistamiseksi. Tälle varataan riittävä rahoitus."

Opetus- ja kulttuuriministeriö tilasi vuonna 2022 laajan selvityksen S2/R2-opetuksen tilanteesta. Selvitys on monin osin yhä ajankohtainen. Siinä todetaan mm.: "S2-opetuksen kehittämistyötä on tehty kaikilla koulutusasteilla, mutta toimivien rakenteiden aikaansaaminen edellyttää varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjiltä vielä työtä ja kansallista ohjausta. Varhaiskasvatuslaissa ei ole säännöksiä S2-opetuksesta, eikä kunnalla ole lain mukaan velvoitetta järjestää S2-opetusta, vaan sen järjestäminen perustuu kunnan päätökseen. Varhaiskasvatuksessa S2-opetusta järjestetään usein pienryhmätoimintana, ja S2-opetus toteutuu arjen vuorovaikutuksessa tai osana päivittäistä tukea. Kaikilla lapsilla ei kuitenkaan vielä ole yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua S2-opetukseen."

S2-oppilaat ovat erittäin monimuotoinen joukko oppilaita, jotka ovat S1-oppilaisiin verrattuna mutta myös erityisesti S2-ryhmän sisällä toisiinsa verrattuna monin osin eri asemassa keskenään. Osa S2-oppilaista on syntynyt Suomessa ja osa on saattanut vasta muuttaa Suomeen. Osaamista-soissa voi siis olla valtavia eroja jokaisessa ikäryhmässä. Osalle suomen kieli saattaa olla ensimmä-

Kirjallinen kysymys KK 136/2024 vp

mäinen opiskeltava kieli, kun taas osalle suomi saattaa olla esimerkiksi kolmas tai neljäs opittava kieli. Suomen kielen taidot saattavat olla osalla oppilaista jo suhteellisen lyhyessäkin ajassa opiskelun aloituksen jälkeen riittävällä tasolla, jotta he voisivat siirtyä S1-opetuksen piiriin, mutta he saattavat silti jatkaa S2-ryhmässä.

Lisäksi esimerkiksi mahdollisuus S2-kielipainotteisen opiskelun sijaan englanninkieliseen koulupolkuun olisi tärkeä sellaisissa maahanmuuttajaperheissä, joissa vanhemmat saapuvat Suomeen muutamaksi vuodeksi erityistä osaamista vaativiin tehtäviin ja lapselle englannin kielellä opiskelu olisi luontevampaa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko S2-opetuksen ja opiskelun toimivuutta arvioitu ja mitä mahdollisen arvioinnin tulosten perusteella ollaan tekemässä,

ovatko kriteerit S2-opetukseen osallistumisesta ja säännöllinen arviointi S2:n kriteereiden täytymisestä opiskelun edetessä valmistelussa,

mitä on tällä hallituskaudella suunniteltu vieraskielisten lasten määrän kasvun huomioimiseksi osana perusopetuksen kehittämistä,

onko suunnitelmissa uudistaa S2-opetusta esimerkiksi oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistamisen yhteydessä,

onko etäopetuksen harkittu olevan mahdollista soveltuviin tilanteisiin nykyistä joustavammin myös S2-opetuksen osalta,

onko opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen käynnistämästä maahanmuuttoaustaisten oppilaiden oppimis- ja koulunkäyntivalmiuksia tukevasta, vuosille 2022—2026 ajoittuvasta toimenpideohjelmasta löytynyt uusia toimintatapoja nopeuttaa yhteiskuntaan integroitumista ja kielen oppimista,

minkälaisia kansallisia ohjausmuotoja on tehty tai on suunnitteilla S2-opetuksen osalta toimivien rakenteiden aikaansaamiseksi eri koulutusasteilla,

mihin toimiin on ryhdytty pätevien opettajien saatavuuden turvaamiseksi ja sopivan opetusmateriaalin saamiseksi,

miten ja millä kriteereillä varmistetaan se, että S2-ryhmässä on vain S2-opetusta tarvitsevia lapsia ja lapset kieliedellytysten parantuessa siirtyvät joustavasti S1-opetuksen piiriin,

onko arvioitu, väheneekö S2-opiskelun tarve jatkossa, kun tulevaisuudessa hallitusohjelman mukaisesti mahdollistetaan valmistavan opetuksen jatkuminen kahteen vuoteen ja

Kirjallinen kysymys KK 136/2024 vp

onko erityisiä toimenpiteitä tulossa sen suhteen, että eri kouluasteilla otettaisiin aiempaa vahvemmin ja englanninkielisen koulutuksen aloituksen kannalta sujuvammin huomioon ne maahanmuuttajataustaiset oppilaat ja perheet, jotka tarvitsevat englanninkielisen koulupolun?

Helsingissä 5.4.2024

Mia Laiho kok

Marko Kilpi kok

Milla Lahdenperä kok

Oskari Valtola kok